

ENVIRONMENT-EAST ASIA: Sand Dunes along Mekong Worry Activists

สิ่งแวดล้อม เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักเคลื่อนไหวเพื่อชีวิตคนทรายเป็นห่วงแม่น้ำโขง

กรุงเทพฯ, 20 กุมภาพันธ์ (ไอพีเอส)—สิ่งที่เกิดขึ้นบางทีอาจเป็นเพียงปรากฏการณ์ธรรมชาติโดยแท้ แต่การปรากฏขึ้นของเนินทรายกลางแม่น้ำโขงกำลังกลายเป็นที่สนใจ

เพราะนักวิจารณ์กล่าวว่ามันเป็นลางบอกเหตุถึงอะไรสักอย่าง

ผู้วิตกต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบางส่วนของแม่น้ำโขงตั้งข้อสังเกตไว้สองประการ คือช่วงเวลาและพื้นที่ที่เกิดเนินทราย

ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมของไทยให้ความเห็นว่าระดับน้ำของปีนี้ลดลงอย่างผิดปกติ และจุดที่เกิดเนินทรายขนาดใหญ่อยู่ในบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ

สามเหลี่ยมทองคำเป็นที่รู้จักด้วยสาเหตุสามประการคือมีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันและอุดมด้วยป่าไม้รกชัฏ, เป็นพื้นที่รอยต่อของสามประเทศได้แก่พม่า, ลาว และไทย

พื้นที่ดังกล่าวมาบรรจบกัน โดยมีแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาขาแบ่งแยกเป็นเส้นเขตแดน

นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของการปลูกฝิ่น

อย่างไรก็ตาม, นักสิ่งแวดล้อมอย่างชัยณรงค์

เศรษฐศาสตร์ให้ความเห็นเป็นนัยว่าในไม่ช้าสามเหลี่ยมทองคำจะขึ้นชื่อว่าเป็นพื้นที่ที่แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึงผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ซึ่งขณะนี้จีนได้สร้างไว้แล้วในส่วนบนของแม่น้ำโขง

“ระดับน้ำลดต่ำมากเมื่อเทียบกับระดับเมื่อปีที่แล้ว”

ชัยณรงค์, ผู้อำนวยการเครือข่ายแม่น้ำแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สาขาประเทศไทย(SEARIN), กล่าว

“เราคิดว่าเป็นผลกระทบจากเขื่อนในประเทศจีน

เพราะตอนนี้พวกเขาสามารถควบคุมปริมาณน้ำที่ไหลลงมายังปลายน้ำ” เขากล่าวในการให้สัมภาษณ์ และว่า

“การเกิดสันทรายเป็นสัญญาณชี้ว่าสถานการณ์ในประเทศปลายน้ำจะเลวร้ายลง”

ปักกิ่งมีแผนจะสร้างเขื่อน 8 แห่งเพื่อกั้นแม่น้ำโขงที่เป็นลำน้ำสายใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แม่น้ำสายนี้เกิดจากที่ราบสูงในทิเบต ไหลลงมาเป็นระยะทาง 4,880 กม. ไปยังทะเลจีนใต้

เมื่อปี 1995, จีนสร้างเขื่อนมานานวันสำเร็จ

โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าและลดการใช้โรงไฟฟ้าถ่านหินที่มีมลภาวะสูง

เขื่อนแห่งที่สองคือคาเซาซานกำลังจะสร้างเสร็จในเร็ววันนี้ ขณะอีกเขื่อนคือเขื่อนวันซึ่งมีมูลค่า 2.7

พันล้านดอลลาร์จะเปิดใช้ในปี 2012

การสร้างเขื่อนของจีนอาจส่งผลกระทบต่อประเทศปลายน้ำ
อย่างเช่นระดับน้ำที่ขึ้นลงไม่แน่นอน,รบกวนการดำรงชีพของผูกริมฝั่งในประเทศไทย,ลาว,เวียดนาม,และกัมพูชา

ผู้ทำประมงและประชาคมบนฝั่งแม่น้ำโขงต่างร้องอุทธรณ์ต่อ SEARIN

ถึงปัญหาระดับน้ำที่ขึ้นลงอย่างผิดปกติในระหว่างวัน

กล่าวคือขึ้นสู่ระดับสูงสุดในช่วงเช้าและลดลงต่ำสุดในช่วงบ่าย

อันทำให้ชาวประมงไม่อาจนำเรือออกไปหาปลาได้

จากการเปิดเผยของสถานีตรวจวัดน้ำที่หนองคาย “ระดับน้ำลดลงถึงจุดต่ำสุดที่ 1.06 เมตรในวันที่ 1 กุมภาพันธ์” ทั้งนี้เป็นการรายงานของ นสพ.บางกอกโพสต์ ในช่วงสุดสัปดาห์ที่ผ่านมา

กระทั่งนักสิ่งแวดล้อมในจีนเองก็ระบุถึงการเปลี่ยนแปลงในลำน้ำโขง หรือที่จีนเรียกว่าแม่น้ำลานซาง “ใกล้เมืองเซียงรุ่งมีสันทรายขนาดใหญ่เกิดขึ้นหลายแห่ง” หยู เซียงกิง,ผู้ช่วยผอ.องค์กรเอ็นจีโอที่ชื่อ ‘Green Watershed’ ซึ่งตั้งอยู่ในหลี่เจียง,กล่าวกับ ไอพีเอส.

กระนั้น,หยูไม่เชื่อว่าเขื่อนของจีนคือสาเหตุประการเดียวของระดับน้ำที่ลดลง

ความคิดของเขาสอดคล้องกับความเห็นของจอห์น พาร์,ผอ.กองทุนสัตว์ป่าแห่งโลก(WWF)

“ผมคิดว่าเกิดจากปัจจัยหลายประการ,ในจำนวนนี้ได้แก่การกักค่อนและการพังทลายของดิน,ปริมาณน้ำที่ลดลงและความเร็วของกระแสน้ำ” หยูกกล่าว “นี่เป็นเรื่องใหม่ ผมไม่คิดว่ารัฐบาลจีนจะให้ความสนใจต่อประเด็นนี้”

ตามความเห็นของพาร์, เขื่อนในประเทศจีนทั้งที่สร้างเสร็จแล้วและกำลังจะเสร็จ

ทั้งหมดอยู่สูงขึ้นไปในเขตต้นน้ำอันจะส่งผลกระทบอย่างเห็นอยู่ในแม่น้ำโขง

“แต่ผมคิดว่านี่ไม่ใช่เหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดสันทราย” เขากล่าวในการให้สัมภาษณ์

“แต่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสิ่งแวดล้อม

ขณะนี้พื้นที่ทางภาคเหนือของไทยเกิดภาวะแห้งแล้งอย่างผิดปกติ” เขาว่า

นักวิทยาศาสตร์และวิศวกรจีนแถลงว่าเขื่อนเหนือน้ำของพวกเขาไม่ได้เป็นเหตุให้เกิดภาวะน้ำท่วมเมื่อปล่อยน้ำลงมา เนื่องจากมีน้ำเพียง 13.47% เท่านั้นที่ไหลจากจีนลงมายังปากแม่น้ำที่เวียดนาม

พวกเขาแถลงด้วยว่าเขื่อนในจีนยังช่วยลดภาวะขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

และปริมาณน้ำที่เอ่อขึ้นในช่วงฤดูแล้งดังกล่าวยังช่วยให้การทน้ำเพื่อการชลประทานง่ายขึ้น

นอกจากนี้ยังช่วยลดตะกอนในแม่น้ำตอนล่าง

กระนั้นก็ยอมรับว่าอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนเชื่อว่าจะทำให้ให้น้ำเย็นไหลลงมาในช่วงระหว่างเดือนเมษายน-

กันยายน น้ำเย็นดังกล่าวไม่เป็นผลดีต่อการเติบโตของพืชและพันธุ์ปลาบางชนิดที่คุ้นเคยกับน้ำอุ่น

การสร้างเขื่อนของจีนก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากองค์กรสิ่งแวดล้อมต่างๆในภูมิภาคนี้

รวมทั้งจากรัฐบาลของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำ

เมื่อเดือนธันวาคมที่ผ่านมา

นักสิ่งแวดล้อมของไทยได้กล่าวโจมตีว่าปักกิ่งมีแผนต่อไปที่จะสร้างเขื่อนเหนือสาละวินซึ่งเป็นแม่น้ำใหญ่อันดับสองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไหลผ่านยูนิานลงมายังชายแดนทางภาคเหนือของไทย

จีนมีแผนจะสร้างเขื่อน 13 แห่งกั้นแม่น้ำสาละวิน

แต่ขณะนี้ยังไม่ทราบว่าจะมีผลกระทบอะไรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศปลายน้ำเช่นประเทศไทยอย่างไรบ้าง, นักวิจารณ์กล่าว

แผนการดังกล่าวยังกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาจากนายทักษิณ ชินวัตร, นายกรัฐมนตรีของไทย, เช่นกัน เขาแสดงความหวังว่าประเทศจีนจะไม่ “ฉกฉวยประโยชน์” จากประเทศที่เล็กกว่าในกลุ่มแม่น้ำโขง

การเกิดนิทรายขึ้นในแม่น้ำครั้งนี้กระตุ้นให้รัฐบาลที่กรุงเทพฯ แสดงความเห็นว่าเป็นว่า “เรายังไม่ได้หยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาหารือกับจีน แต่เรากำลังรวบรวมข้อมูลอยู่” นายสีหะศักดิ์ พวงเกตแก้ว, โฆษกกระทรวงต่างประเทศกล่าวกับไอพีเอส และว่า “เราจะหยิบประเด็นนี้ขึ้นมาหารือในการประชุมที่ยูนิานในเดือนเมษายนนี้” (จบ/ลิขสิทธิไอพีเอส)